

7330

7330

مقدمه‌ای بر فلسفه علوم انسانی

دیلای و علوم انسانی

دکتر مالک شجاعی بسم‌زانی
عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
زمستان ۱۳۹۶

شجاعی جشوقانی، مالک، ۱۳۶۱ -
مقدمه‌ای بر فلسفه علوم انسانی؛ ديلتای و علوم انسانی / مالک شجاعی جشوقانی. - قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۶.

شش، ۱۵۳ص: نمودار. - (پژوهشگاه حوزه و دانشگاه؛ ۴۱۸: فلسفه علوم انسانی؛ ۱۷)
بها: ۸۸۰۰ تومان

ISBN: 978-600-298-167-7

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه: ص [۱۴۳]-۱۵۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.
نمایه.

دیلتای و علوم انسانی.
۱. دیلتای، ویلهلم، ۱۸۸۳-۱۹۱۱م. - دیدگاه درباره علوم انسانی. ۲. علوم انسانی - فلسفه. ۳. فلسفه آلمانی - قرن ۱۹م. - تاریخ و نقد. ۴. علوم انسانی. الف. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه. ب. عنوان.
۱۳۹۶ ش ۴۴ / د ۳۳۱۶ B ۱۹۳
شماره کتابخانه ملی

۴۸۷۳۹۵۸

مقدمه‌ای بر فلسفه علوم انسانی؛ ديلتای و علوم انسانی

مؤلف: دکتر مالک شجاعی جشوقانی

ویراستار: سیدعبدان اسلامی

صفحه‌آرایی: کاما

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۶

تعداد: ۵۰۰ نسخه

لیتوگرافی: سعیدی

چاپ: قم - جعفری

قیمت: ۸۸۰۰ تومان

کلیه حقوق برای پژوهشگاه حوزه و دانشگاه محفوظ و نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است.

قم: ابتدای شهرک پردیسان، بلوار دانشگاه، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۱۱۰۰ (انتشارات: ۳۲۱۱۱۳۰۰) نمابر: ۳۲۸۰۳۰۹۰

ص.پ. ۳۷۱۸۵-۳۱۵۱ ● تهران: خ انقلاب، بین وصال و قدس، کوی اسکو، پلاک ۴، تلفن: ۶۶۴۰۲۶۰۰

www.rihu.ac.ir

info@rihu.ac.ir

www.ketab.ir/rihu فروش اینترنتی

سخن پژوهشگاه

پژوهش در علوم انسانی آیه منظور شناخت، برنامه‌ریزی و ضبط و مهار پدیده‌های انسانی [در راستای سعادت واقعی بشر ضرورتی انکارناپذیر و استفاده از عقل و آموزه‌های وحیانی در کنار داده‌های تجربی و در نظر گرفتن واقعیت‌های عینی و فرهنگ و ارزش‌های اصیل جوامع، شرط اساسی پویایی، واقع‌نمایی و کارایی این گونه پژوهش‌ها در هر جامعه است.

پژوهش کارآمد در جامعه ایران اسلامی رگرو شناخت واقعیت‌های جامعه از یک‌سو و اسلام به عنوان متقن‌ترین آموزه‌های دینی و اساسی‌ترین مؤلفه فرهنگ ایرانی از سوی دیگر است؛ از این‌رو، آگاهی دقیق و عمیق از معارف اسلامی بهره‌گیری از آن در پژوهش، بازنگری و بومی‌سازی مبانی و مسائل علوم انسانی از جایگاه ویژه برخوردار است.

توجه به این حقیقت راهبردی از سوی امام خمینی (بنیانگذار جمهوری اسلامی، زمینه شکل‌گیری دفتر همکاری حوزه و دانشگاه را در سال ۱۳۵۱ فراهم ساخت و با راهنمایی و عنایت ایشان و همت استادان حوزه و دانشگاه، این نهاد علمی شکل گرفت. تجربه موفق این نهاد، زمینه را برای گسترش فعالیت‌های آن فراهم آورد و با تصویب شورای گسترش آموزش عالی در سال ۱۳۷۷ «پژوهشکده حوزه و دانشگاه» تأسیس شد و در سال ۱۳۸۲ به «مؤسسه پژوهشی حوزه و دانشگاه» و در سال ۱۳۸۳ به «پژوهشگاه حوزه و دانشگاه» ارتقا یافت.

پژوهشگاه تاکنون در ایفای رسالت سنگین خود خدمات فراوانی به جوامع علمی ارائه نموده است که از آن جمله می‌توان به تهیه، تألیف، ترجمه و انتشار ده‌ها کتاب و نشریه علمی اشاره کرد.

این اثر به عنوان منبع درسی برای دانشجویان رشته‌های «فلسفه» و «علوم اجتماعی» در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد و «فلسفه علم» و «فلسفه علوم اجتماعی» در مقطع کارشناسی ارشد قابل استفاده است.

از استادان و صاحب‌نظران ارجمند تقاضا می‌شود با همکاری، راهنمایی و پیشنهادهای اصلاحی خود، این پژوهشگاه را در جهت اصلاح کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی یاری دهند.

در پایان پژوهشگاه لازم می‌داند از تلاش‌های مؤلف محترم اثر، جناب آقای دکتر مالک شجاعی جشمانی و نیز از ناظر محترم جناب آقای دکتر سیدحمیدرضا حسینی سپاسگزاری کند.

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۱	۱. چرا علوم انسانی؟
۴	۲. چیستی فلسفه علوم انسانی؟
۵	۳. خاستگاه‌های طرح فلسفه علوم انسانی در فرهنگ اسلامی
۷	۴. «پیشا - تاریخ» علوم انسانی در صورت‌بندی علوم
۱۶	۵. تحلیل وضعیت حکمت عملی در تمدن اسلامی به مثابه پیرایه تاریخ علوم انسانی
۱۹	۶. دیدگاه‌های معاصر در باب امکانات و محدودیت‌های حکمت عملی در طرح مباحث ناظر به علوم انسانی
۲۳	فصل اول: زندگی و آثار ديلتای
۲۶	۱. پیشینه مطالعات در باب جایگاه ديلتای در فلسفه علوم انسانی
۲۷	۲. اصطلاح‌شناسی فلسفی ديلتای
۲۷	۱. علوم انسانی
۲۹	۲. روان‌شناسی توصیفی - تبیینی
۳۰	۳. هرمنوتیک و تاریخ
۳۰	۴. تجربه زیسته
۳۲	۵. روح عینی
۳۲	۶. فلسفه حیات
۳۳	۷. مقولات واقعی
۳۳	۸. عقل تاریخی
۳۴	۳. زمینه‌های فکری - تاریخی تکوین فلسفه ديلتای
۳۷	فصل دوم: مبانی فلسفی ديلتای (مبانی معرفت‌شناختی، هستی‌شناختی، روش‌شناختی)
۳۷	۱. مبانی معرفت‌شناسی
۳۹	۲. مبانی هستی‌شناسی
۴۲	۳. مبانی ارزش‌شناختی
۴۳	۴. مراد از کانتی بودن طرح ديلتای

۴۸	۵. مناسبات فکری شلایر ماخر و دیلتای
۴۹	۶. مناسبات فکری هگل و دیلتای
۵۱	۷. مناسبات فکری دروین و دیلتای
۵۱	یوهان گوستاو دروین و جستجو برای «کانت تاریخ»
۵۵	۸. مسئله تمایز علوم طبیعی و علوم انسانی در دیلتای
۵۸	۹. نقد ویندلباند بر دیلتای
۶۰	۱۰. اصل «فنونالیتی» و طرح روان‌شناسی به مثابه بنیاد علوم انسانی

فصل سوم: تحلیل و صورت‌بندی روان‌شناسی در دیلتای

۶۷	۱. نقدهای معاصر بر دیلتای بر روان‌شناسی‌گرایی وی
۶۹	۲. تردید دیلتای بر جایگاه بنیادی روان‌شناسی
۷۰	جمع‌بندی
۷۱	۳. زمینه‌های فکری دلایل «تجربه زیسته» از روان‌شناسی به هرمنوتیک
۷۴	۴. طرح «تجربه زیسته» حول دایره معنای سوژه و گذر از اصالت روان‌شناسی

فصل چهارم: فلسفه حیات و شرح مقولات اخلاقی حیات در برابر مقولات صوری

۸۴	۱. تأثیر فلسفه حیات دیلتای در تطور مفهوم «مقولات»
۸۶	۲. تلقی هرمنوتیکی دیلتای از علوم انسانی
۸۹	۳. دیلتای و مسئله «بحران» در پوزیتیویسم و مکتب تاریخی «هیستوریزم» قرن نوزدهم
۹۲	۴. نسبت مکتب تاریخی «هیستوریزم» با فلسفه علوم انسانی

فصل پنجم: نقد دیلتای بر مکتب تاریخی

۹۷	۱. نسبت پوزیتیویسم با فلسفه علوم انسانی
۹۹	۲. نقد دیلتای بر پوزیتیویسم
۱۰۱	۳. دیلتای و سنت هرمنوتیکی
۱۰۴	۴. گزارش جستار ظهور هرمنوتیک (۱۹۰۰)
۱۰۵	۵. عینیت «هرمنوتیکال» در علوم انسانی

فصل ششم: تفاسیر انتقادی معاصر بر فلسفه علوم انسانی دیلتای

۱۲۱	۱. نقد گادامر بر دیلتای
۱۲۷	۲. جایگاه دیلتای در مباحث فلسفه علوم انسانی معاصر

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

۱۳۹	منابع و مآخذ
-----	--------------

نمایه اعلام

۱۵۱	نمایه موضوعات
-----	---------------